

Vastaanottaja: kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Viite: HE 99/2025 vp

Asia: Valtion talousarvio vuodelle 2026 Teema: PL 30 — Ruokaketjun kehittäminen, ml. elintarvikkeiden viennin edistäminen ja rahoituksen käyttö

Luomuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä HE 99/2025 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ja esittää seuraavaa pääluokan 30 ruokaketjun kehittämistä ja viennin edistämistä koskevista määrärahoista.

Painopisteiden muutos ja kokonaisarvio

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä momentti 30.40.47 *Ruokaketjun kehittäminen* pienenee noin 56 % vuoden 2025 tasosta (7,6 → 3,3 milj. euroa), kun taas momentti 30.01.40 *Huoltovarmuuden vahvistaminen, viennin edistäminen ja arvonlisän kehittäminen* kasvaa 2,05 milj. euroon. Kokonaisuutena painopiste siirtyy kansallisesta kehittämistoiminnasta vienti- ja huoltovarmuuspainotteisiin toimiin. Tämä tekee entistä tärkeämmäksi varmistaa, että rahoitus tukee **koko ruokaketjun kestävästä kehittämisestä**, mukaan lukien luomutuotanto ja sen arvoketjut.

Luomu vahvistaa huoltovarmuutta ja arvonlisää

Momentin 30.01.40 kasvava rahoitus tarjoaa mahdollisuuden kehittää ruokajärjestelmän huoltovarmuutta ja arvonlisää — ja juuri näihin tavoitteisiin **luomu voi vastata tehokkaasti**.

Luomutuotanto perustuu monimuotoisiin viljelykiertoihin, maaperän hoitoon ja kotimaisiin panoksiin. Näin se vähentää tuontiriippuvuutta, lisää tuotantoresilienssiä ja tukee paikallista omavaraisuutta. **Luomujalosteet** puolestaan ovat esimerkki tuotteista, joissa **arvonlisä syntyy kotimaassa** ja hyödyttää sekä tuottajia että aluetaloutta.

Huoltovarmuustavoitteiden puitteissa luomualan rooli ja monipuolisuus tulee tunnistaa: luomutuotanto voi lisätä systeemin resilienssiä, vähentää tuontiriippuvuutta ja tukea paikallisuutta.

Näiden perusteiden vuoksi myös huoltovarmuusmomentin rahoitusta tulisi kohdentaa toimiin, jotka lisäävät **kotimaisten panosten käyttöä, viljelyjärjestelmien monimuotoisuutta ja alueellisten ruokaketjujen kestävyyttä**.

Pitkäjänteinen ja ohjelmaperusteinen kehittäminen

Kehittämisrahoituksen tulee olla ennustettavaa ja pitkäjänteistä, jotta toimijat voivat suunnitella ja investoida useamman vuoden aikajänteellä. Luomuliitto esittää, että rahoituksessa vahvistetaan **ohjelmaperusteista mallia**, jossa esimerkiksi *Luomu 2.0* -ohjelman kaltaiset kokonaisuudet saavat monivuotisen rahoituskehyksen. Tämä tukisi sekä innovaatioita että tuottajaorganisaatioiden ja yritysten mahdollisuuksia kehittää uusia markkinoita ja tuotteita.

Arvonlisä ja pienet toimijat

Budjettivaroja tulisi kohdentaa myös **lyhyiden ketjujen, paikallisen jalostuksen ja suoramyyntikanavien** kehittämiseen, jotka lisäävät tuottajien tuloja ja alueellista elinvoimaa. Erityisen tärkeää on varmistaa, että **pienet ja keski-suuret toimijat sekä tuottajaorganisaatiot** voivat hyödyntää kehittämisrahoitusta tasavertaisesti suurten yritysten kanssa. Tämä monipuolistaa ruokajärjestelmää, vahvistaa paikallistalouksia ja tukee kuluttajien mahdollisuuksia valita kotimaisia, kestäviä ja luomulaatuisia tuotteita.

Vientipanostusten kohdentaminen kestäväan kilpailukykyyn

Vientipanostuksissa tulee painottaa **ekologista ja eettistä lisäarvoa**, joka erottaa suomalaiset tuotteet kansainvälisesti.

Luomutuotteet ovat tässä avainasemassa: ne yhdistävät **puhtauden, jäljitettävyyden ja korkean ympäristövastuun**, jotka ovat kansainvälisesti kysyttyjä kilpailuetuja. Viennin edistämistä tulisi siksi käyttää myös **luomuviennin markkinointiin, brändäykseen ja markkinatiedon vahvistamiseen**.

Yhteenveto

Luomuliitto korostaa, että ruokaketjun kehittämiseen suunnatut määrärahat ovat keskeisiä Suomen ruokajärjestelmän **pitkjänteiselle uudistamiselle**. Painopisteen siirtyessä viennin ja huoltovarmuuden suuntaan on tärkeää varmistaa, että myös **luomualan kehittämisen jatkuvuus ja rahoitus turvataan**. Lisäpanostuksia tulee hyödyntää niin, että ne vahvistavat **luomualan resilienssiä, kotimaista arvonlisää ja alueellista elinvoimaa**.

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja